

Handläggare
Marianne Gabrielsson
Telefon: 0850825950
Lii Drobos
Telefon: 0850825252

Till
Kommunstyrelsen

Förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om socialnämndens utredning om fastställande av faderskap eller föräldraskap samt utredning när barn kommit till genom assisterad befruktning av ensamstående

Kontorsutlåtande med hänvisning till kort remisstid

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr. KS 2021/283

Fredrik Jurdell
Socialdirektör

Veronica Wolgast Carstorp
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat "Förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om socialnämndens utredning om fastställande av faderskap eller föräldraskap samt utredning när barn kommit till genom assisterad befruktning av ensamstående" på remiss till socialnämnden. De allmänna råden behandlar idag inte den lagstiftning som trätt ikraft den 1 januari 2019. Förslaget till revidering av föreskrifter och råd har utarbetats med utgångspunkt från nu gällande föreskrifter och allmänna råd. Dessa har slagits samman och kompletterats med hur utredningen ska handläggas utifrån nu gällande lagstiftning. Författningsförslaget syftar till att främja en enhetlig tillämpning av de bestämmelser som idag reglerar familjerättens utredning samt fastställande av faderskap eller föräldraskap och utredning när barn kommit till genom assisterad befruktning av ensamstående, som träder i kraft 1 juli 2021. Med anledning av den korta svarstiden lämnar socialförvaltningen synpunkter på remissen i form av ett kontorsutlåtande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor

Ärendet/bakgrund

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, MFoF, har sedan den 1 september 2015 tagit över Socialstyrelsens uppgifter rörande bland annat familjerättsliga frågor om vårdnad, boende, umgänge och uppgifter om fastställande av faderskap och föräldraskap. Den 1 juni 2017 tog MFoF över Socialstyrelsens ansvar som föreskrivande myndighet på socialnämndens familjerättsliga områden.

MFoF:s föreskrifter och allmänna råd om socialnämndens utredning och fastställande av faderskap (HSLF-FS 2016:49), socialnämndens utredning och fastställande av föräldraskap (HSFL-FS 2016:50) och socialnämndens utredning när barn har kommit till genom assisterad befruktning av ensamstående kvinna (HSFL-FS 2017:66) innehåller föreskrifter och allmänna råd om dessa utredningar. Sedan 2019 gäller ny lagstiftning inom området. Från och med den 1 januari 2019 trädde ändringar i FB, i lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. samt i lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor i kraft. Övergripande rör ändringarna frågor som handlar om faderskap och insemination eller befruktning utanför kroppen, genetisk integritet, internationella faderskapsfrågor, föräldraskap, ensamstående, ändrad könstillhörighet och rätt till information om sitt genetiska ursprung. De allmänna råden behandlar idag inte den lagstiftning som trätt ikraft den 1 januari 2019. Förslaget till revidering av föreskrifter och råd har utarbetats med utgångspunkt från nu gällande föreskrifter och allmänna råd. Dessa har slagits samman och kompletterats med hur utredningen ska handläggas utifrån nu gällande lagstiftning.

Författningsförslaget syftar till att främja en enhetlig tillämpning av de bestämmelser som idag reglerar familjerättens utredning samt fastställande av faderskap eller föräldraskap och utredning när barn kommit till genom assisterad befruktning av ensamstående, som träder i kraft 1 juli 2021.

Ett gemensamt protokoll

Det finns idag ett flertal protokoll. Vilket protokoll som ska användas beror på omständigheterna i det enskilda fallet. Det innebär att dessa omständigheter måste utredas för att avgöra vilket protokoll som ska användas vilket i sin tur innebär att det finns en risk för att fel protokoll används. De protokoll som idag används av socialnämnden vid utredning av faderskap, föräldraskap och när

barn tillkommit genom assisterad befruktning av ensamstående är inte anpassat för den utredning som med anledning av ny lagstiftning bör göras när barn tillkommit genom assisterade befruktning i utlandet. Protokollen är inte heller anpassat för de fall en eller båda föräldrarna har ändrat könstillhörighet. MFoF:s intentioner med att revidera föreskrifter och allmänna råd är med anledning av ovanstående att tillhandahålla ändamålsenliga allmänna råd och ett enda protokoll som överensstämmer med ny lagstiftning. MFoF:s intentioner med att införa endast ett enda protokoll för utredning är sammanfattningsvis att underlätta utredningen - som inleds i och med att protokollet upprättas, undvika att fel protokoll används, främja likabehandling och en enhetlig tillämning av de bestämmelser som reglerar socialnämndens utredningar.

Föräldrars lagstadgade uppgiftsskyldighet i vissa fall
Ytterligare intention hos MFoF:s med kompletteringen i föreskrifterna är att föräldrar blir upplysta om den lagstadgade skyldighet som de har mot sitt barn samt att ge vägledning vid socialnämndens handläggning utifrån dess lagstadgade skyldighet att bistå enskilda som kommit till genom assisterad befruktning med donerade könsceller och som vill ta del av uppgifter om donatorn eller andra som tillkommit genom könsceller från samma donator.

Konsekvenser av att inte göra en revidering
I förslaget framgår att om MFoF inte reviderar allmänna föreskrifter och allmänna råd kommer de som idag finns tillgängliga inte att stämma överens med det rättsläge som råder. Det finns då en risk för att de omständigheter som inte tas upp i protokollet inte utreds och att utredningen läggs ner eller fastställelse sker på felaktiga grunder. Ett faderskap eller föräldraskap som fastställts på felaktiga grunder kan då komma att upphävas. Det finns också en risk för att de föräldrar som ändrat könstillhörighet särbehandlas. En alternativ lösning är att även fortsättningsvis tillhandahålla olika föreskrifter och allmänna råd för faderskap, föräldraskap respektive när barn ha tillkommit genom assisterad befruktning av ensamstående. Den bedömning som har gjorts är dock att det är mer ändamålsenligt med föreskrifter och allmänna råd – och därmed ett enda protokoll – som tillämpas oavsett föräldrars kön och hur barnet har tillkommit.

Berörda av förslaget

De som direkt berörs av förslaget är de handläggare och beslutsfattare inom socialtjänsten som arbetar med utredningar och fastställande av faderskap eller föräldraskap eller moderskap för de fall någon av föräldrarna har ändrat könsidentitet. Även utlandsmyndigheter som kan bli tillfrågade att bistå vid utredningen samt den hälso- och sjukvårdspersonal som på olika sätt kommer i kontakt med de som genomgår assisterad befruktning berörs.

Förslaget får även konsekvenser för de barn och föräldrar som berörs av familjerättens utredningar och fastställande av faderskap och moderskap. Indirekt kan även IT-tjänsteföretag som levererar IT-baserade verksamhetssystem beröras då det finns kommuner som låtit lägga in protokollen för faderskapsutredningar i sitt IT-baserade verksamhetssystem.

Barnkonsekvensanalys

Barnets rätt att få vetskap om sitt ursprung är väl etablerat och följer både av artikel 7 i barnkonventionen om barnets rätt, så långt det är möjligt, att få veta vilka föräldrarna är och av bestämmelserna i offentlighets och sekretesslagen (2009:400) samt lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. De föreslagna kompletteringarna i de allmänna råden bedöms få positiva konsekvenser för de barn som vill få vetskap om sitt genetiska ursprung.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialnämndens ansvar och skyldigheter följer redan av lag. Syftet med förändringarna är att anpassa föreskrifter och råd utifrån aktuell lagstiftning. I förslaget framgår att om MFoF inte reviderar allmänna föreskrifter och allmänna råd kommer de som idag finns tillgängliga inte att stämma överens med det rättsläge som råder. Förvaltningen instämmer i vikten av att nuvarande föreskrifter och råd på området revideras och uppdateras för att svara mot aktuell lagstiftning. Förvaltningen ställer sig bakom intentionerna i utredningens förslag att föreskrifter och råd ska vara ändamålsenliga, att arbetet ska främja likabehandling och säkra barnperspektivet. Förvaltningen ställer sig därför positiv till de förändringar som föreslås i remissen.

Bilagor

1. Förslag nya föreskrifter och allm. råd om socialnämndens utredning om fastställande av faderskap eller föräldraskap samt utredning när barn kommit till genom assisterad befruktning
2. Kapitel 22 Manual till utredningsprotokoll
3. Föreskrifter och allmänna råd faderskap föräldraskap ensamstående
4. U-protokoll
5. Försättningsblad för U-protokoll
6. Konceptionstidsintervall baserat på födelsevikt
7. Konceptionstidsintervall med hjälp av ultraljudsmätning av fostrets biparietaldiameter (BPD) eller sitthöjd (CRL)
8. Intyg om ultraljudsundersökning eller utvecklingsgrad för utredning av faderskap
9. Underrättelse om förestående rättsgenetisk undersökning
10. Bekräftelse av faderskap, föräldraskap eller moderskap
11. Anmälan om gemensam vårdnad i samband med bekräftelse
12. Begäran om bistånd av utlandsmyndighet i faderskapsärende